

SUGRĮŽIMAS

DANUTĖ MUKIENĖ
STEPONO BAGDONO NUOTRAUKA

Būna dienų, kai sustoji. Ne tam, kad sugrįžtum. Tiesiog toliau senuoju keliu eiti nebegali. Tave pasigriebia kiti darbai, rūpesčiai, jie įsuka į save lyg į sukurį, iš kurio neįmanoma išsiveržti. Taip jautėmės 2010-ųjų pabaigoje... Tada buvo nutarta laikinai žurnalo „Žemaičių žemė“ nebespausdinti... 2011-ųjų metų pradžia, o ir šių, 2012-ųjų, pirmasis mėnuo, kai nuolatiniai žurnalo skaitytojai, „Lietuvos pašto“ skyriuose prenumeruojamų žurnalų sąrašė „Žemaičių žemės“ neberado, mūsų, leidinio sumanytojų ir leidėjų nuolat klausinėjo, kas atsitiko, kad žurnalas nebeleidžiamas, buvo gana sunkūs. Skaitytojus raminome, kad tai ne pabaiga, kad bus leidžiamas ir internetiniame leidinyje „Žemaitija“ www.samogit.lt skelbiamas elektroninis žurnalas „Žemaičių žemė“, bet... Tų kurie žurnalą skaitė nuo pat jo įkūrimo pradžios, 1993-ųjų, ar į šių skaitytojų gretas įsijungė kiek vėliau, šie žodžiai neramino. O ir mes patys, kad ir kas mėnesį padovanodami skaitytojams po gana nemažos apimties elektroninį leidinį, kuris savo koncepcija, maketavimu, turiniu beveik nesiskyrė nuo to, kokį leisdavome anksčiau, jautėmės lyg būtume prieš savo ištikimus skaitytojus kažkuo nusikalbę... Žemė, kuri tave išaugino, kuriai ištikimai tarnavai tuos keliolika metų, taip pat tarsi prašė sugrįžti – sugrįžti su spausdintu, kiekvienam iš mūsų širdžiai artimu žodžiu.

Sugrįžtome...

Šis vėl iš naujo spausdinamas žurnalas – tai nusilenkimas tiems, kurių šiandien jau nėra su mumis, bet kurie nuo pat pirmųjų žurnalo leidybos metų buvo šalia mūsų, net ir tada, kai apie žurnalą dar ir nesvajojome, kai kas mėnesį leisdavome Žemaičių kultūros draugijos laikraštuką „A mon sakā“? Tai dailininkai Vytautas Majūras, Vytautas Valius, Algimantas Švažas, kalbininkas Aleksas Girdenis, poetai Stasys Anglickis, Stasė Niūniavaitė, etnologai Vacys Milius, Norbertas Vėlius.

Praėjusių metų rudenį, lapkričio 1-ąją, Vilniaus Antakalnio kapinių Menininkų kalnelyje ilgai stovėjome prie kalbininko, vieno iš svarbiausių žemaičių rašto puoselėtojų profesoriaus Aleksandro Girdenio kapo... Prieš jo išėjimą Anapilin, žinojome, kad nesveikuoja, jau keletas metų sunkiai ir į Žemaitijoje vykstančius renginius važiuoti būdavo prikalbinamas, bet kad taip imtų ir išeiti... Net ir po to, kai su juo atsisveikinome Vilniaus Šventųjų Jonų bažnyčioje, vis nesinorėjo jo duomenų trinti iš adresų knygutės, žurnalo redakcinės tarybos narių sąrašų...

Jis išėjo taip pat tyliai, kaip kad ir prieš keletą metų mūsų tautos sąžinė, ilgametis žurnalo globėjas dailininkas Vytautas Valius... Šiandien, kai mąstau apie jį, nejuočiuomis Vytautą tapatinu su Mikalojumi Konstantinu Čiurlioniu. Kiekvienas jo kūrinys – tai muzika. Teko lankytis Vytauto kūrybinėje studijoje. Jis ten praleisdavo didžiąją savo darbo dienos dalį. Ten beveik visada grodavo muzika. Muzi-

kos garsai sklinda ir iš kiekvieno jo kūrinio... Pasiilgstu jų, tų Vytauto pieštų ir kasmet draugams, bičiuliams jo paties išnešiojamų naujametinių sveikinimų – jo paties sukurtų, ant balto popieriaus lapelių atspausčių ir jo paties ranka pasirašytų... Nežinau, kiek jų po pasaulį pasklido. Mūsų redakciją tie sveikinimai lankė keletą metų. Tuo laikotarpiu jis gana dažnai užsukdavo į redakciją... Ir prieš eidamas pasikalbėti pas Vytautą Landsbergį dėl Tėvynės likimo, ir sujaudintas žmonių trumparegiškumo, ir nerimaudamas dėl vis labiau įsigalinčio materializmo, dėl išsivaikščiojančios Lietuvos...

Vytautas išėjo tyliai...

Tylus buvo ir Algimanto Švažo atsisveikinimas, ir Vacio Miliaus, ir Konstantino Bružo, ir Donato Valatkos, ir Norberto Vėliaus, Jurgio ir Zofijos Gaižauskų, daugelio kitų...

Kai jie vienas po kito išėjo, atrodė, kad namas, kurį tiek metų rentėme, išsisklaidys... Po kiekvieno tokio atsisveikinimo kėlėmės sunkiai... Bet žinojome, jog tiems, kurie gyvena, reikia gyventi ir eiti toliau. Buvo akivaizdu, kad kol dar bent vienas iš mūsų yra, idėjai mirti nėra lemta. Ta idėja – rūpintis savo Tėvyne ir jos vaikais. Tam, kad jie neišsisklaidytų, kad sugrįžtų į savo namus, į padubysius, pavencius, paminius, kad pilni jų balsų būtų Žemaitijos laukai ir pamiškės, kad jie čia dirbtų, gyventų, mylėtų ir gerbtų šį kraštą, žinotų jo istoriją ir savo vaikams pasakotų apie Žemaitijos Motę, čia įkurdinusią savo giminę, ir prisakiusią jai mylėti ir gerbti šią žemę.

Sugrįžome... Nusilenkiame tiems, su kuriais ėjome, o tuos, kurie su mumis, kurie nori būti kartu, kviečiame toliau eiti „Žemaičių žemės“ keliu...